

Sterk door overleg

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Brussel, 27 september 2007
Advies SERV en Minaraad

Advies

Voorontwerp algemeen oppervlaktedelfstoffenplan

Minaraad, 27 september 2007
SERV DB, 3 oktober 2007

Krachtlijnen

Minaraad en SERV erkennen dat met dit algemeen oppervlakedelfstoffenplan (AOD) een belangrijke eerste stap wordt gezet naar een meer planmatige aanpak van de delfstoffenwinning. Er zijn echter nog tal van lacunes in de gegevens, nodig voor de opmaak van het plan. De Raden vragen het monitoringssysteem zo snel mogelijk op te stellen, omdat dit tot meer nauwkeurige gegevens zal leiden.

De Raden stellen vast dat de hiërarchie tussen het algemeen oppervlakedelfstoffenplan en de bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen (BOD's) nog onvoldoende invulling krijgt. Een indicatieve gedetailleerde samenvatting van de (ontwerpen van) BOD's hoort niet thuis in het algemeen oppervlakedelfstoffenplan.

De Raden vinden het AOD in essentie een economisch plan. De behoeftebepaling aan primaire grondstoffen is gebaseerd op een extrapolatie van de huidige ontgonnen hoeveelheden en de huidige verwerkingscapaciteit van ontginners. De toetsing en afweging met sociale en ecologische aspecten is een essentieel element in de ontwikkeling van duurzame ontginning en dient te gebeuren op elk niveau, zowel op het niveau van Vlaanderen (het AOD), als in de BOD's, RUP's, project-MER en/of Vlaremvergunning.

De Raden vragen de inschatting van de huidige inzet van alternatieven en het resterende substitutiepotentieel te verfijnen met gegevens voor bagger- en ruimingsspecie. Ook cijfers voor bodemverzet dienen meegerekend te worden in de confrontatie tussen vraag en aanbod.

Het actieplan 'alternatieve materialen' is zwak uitgewerkt. De Raden pleiten voor concrete acties en maatregelen die enerzijds het gebruik van alternatieven effectief stimuleren en anderzijds aansturen op een zuiniger en voorzichtiger gebruik van primaire delfstoffen. SERV en Minaraad vragen zo snel mogelijk een onderzoek te starten naar de mogelijke sturingsmechanismen en dringen aan om zo snel mogelijk de uitkomsten van dit onderzoek in de praktijk te brengen.

SERV en Minaraad stellen vast dat het integratiespoor voor de milieueffectrapportage nog maar beperkt is ingevuld; kwantitatieve gegevens over de effecten van het AOD op een uitgebreid scala milieucompartimenten, conform de Vlaamse regelgeving, ontbreken.

De Raden wijzen op de nood aan afstemming met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. De afbakeningsprocessen voor ontginningen moeten afgestemd worden met de afbakeningsprocessen in de buitengebiedregio's. Ook de normeringskaders voor VLAREBO en voor de natuurlijke samenstelling van oppervlakedelfstoffen moeten afgestemd worden.

Minaraad en SERV vragen uitdrukkelijk dat het AOD, dat invulling geeft aan het Oppervlakedelfstoffendecreet, enkel ingaat op de oppervlakedelfstoffen zoals gedefinieerd in het decreet. De delfstof 'grind' valt hier niet onder.

Inhoud

Krachtlijnen	1
Inhoud	2
1. Inleiding.....	3
2. Aanbevelingen	3
2.1 AOD als planningsinstrument.....	3
2.1.1 Naar een meer planmatige delfstoffenwinning	3
2.1.2 Verdere verfijning behoefteraming primaire grondstoffen	3
2.1.3 Verdere afstemming AOD en BOD's.....	4
2.2 AOD en duurzame ontwikkeling	4
2.2.1 Verdere integratie van duurzame ontwikkeling.....	4
2.2.2 Duurzaam voorraadbeheer	5
2.2.3 Maximale inzet op alternatieven.....	5
2.2.4 Vraag naar volwaardige integratie milieueffectrapportage in het AOD	6
2.2.5 Impact op werkgelegenheid zeer vaag.....	6
2.3 Afstemming AOD met overige plannen.....	7
2.3.1 Afstemming met Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.....	7
2.3.2 Afbakening gebieden van de agrarische en natuurlijke structuur	8
2.3.3 Afstemming VLAREBO en natuurlijke samenstelling grondstoffen	8
2.3.4 Afstemmen met Grinddecreet	8

1. Inleiding

Op 30 juli 2007 ontving de Mineraad een adviesvraag over het voorontwerp van algemeen oppervlakedelfstoffenplan (AOD). De SERV ontving deze adviesvraag op 31 juli 2007. De voorziene adviestermijn werd op vraag van de Raden verlengd tot 10 oktober 2007. De raadpleging van de bevolking over het AOD loopt van 20 augustus tot en met 8 oktober 2007.

Het voorontwerp AOD kadert in het decreet betreffende de oppervlakedelfstoffenplannen en in het bijhorende 'VLAREOP'-besluit.¹ De oppervlakedelfstofplanning geeft uitvoering aan de doelstellingen van het Oppervlakedelfstoffendecreet. Naast de opmaak van het AOD voorziet het decreet ook in de opmaak van bijzondere oppervlakedelfstofplannen (BOD's) per samenhangend oppervlakedelfstoffengebied.

2. Aanbevelingen

2.1 AOD als planningsinstrument

2.1.1 Naar een meer planmatige delfstoffenwinning

In het beschrijvend gedeelte geeft het AOD een ruim overzicht en onderbouwing van de behoefte aan delfstoffen voor het hele Vlaamse Gewest, zowel langs de vraag- als langs de aanbodzijde. Dit deel bevat tevens algemene gegevens over de in- en uitvoer van oppervlakedelfstoffen met algemene verwachtingen en trends voor de volgende 5 jaren. Daarnaast formuleert het AOD de maatregelen en acties die op het niveau van het Vlaamse Gewest zullen worden opgenomen om de doelstellingen van het Oppervlakedelfstoffendecreet te realiseren. Tenslotte bevat het een actieplan om volwaardige alternatieven aan te moedigen.

De Raden erkennen dat met dit AOD een belangrijke eerste stap wordt gezet naar een meer planmatige aanpak van de delfstoffenwinning. Zoals het voorontwerp van AOD evenwel zelf benadrukt, zijn er momenteel nog tal van lacunes in de gegevens die nodig zijn voor de opmaak van het AOD. In volgende paragraaf wijzen de Raden onder meer op de noodzakelijk verdere kennisopbouw omtrent de behoefteraming van primaire grondstoffen. De Raden vragen dan ook aandacht voor de voorziene vijfjaarlijkse evaluatie en aanpassing van het AOD.

2.1.2 Verdere verfijning behoefteraming primaire grondstoffen

Inzake de bepaling van de behoefteraming wijst het AOD er meermaals op dat de cijfers met de nodige omzichtigheid moeten behandeld worden.² De voorliggende raming van de behoefte aan primaire oppervlakedelfstoffen gaat uit van een groot aantal inschattingen en veronderstellingen. De Raden vinden het dan ook waardevol dat de uitwerking van een monitoringssysteem ter bepaling van de behoeften opgenomen is in het actieplan duurzaam ontginnen 2007-2011. Ze betreuren evenwel dat deze actie in het AOD pas voorzien is voor 2010. De Raden dringen aan op een snelle uitwerking van een monitoringssysteem dat de behoeftebepalingen continu of op gegeven tijdsintervallen actualiseert. Dit systeem moet eveneens, zoals het AOD ook suggereert, de import-

¹ Decreet van 4 april 2003 betreffende de oppervlakedelfstoffen. Besluit van de Vlaamse Regering van 26 maart 2004 houdende regels tot uitvoering van het Oppervlakedelfstoffendecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 6 juni 2006.

² Zie onder meer AOD pag. 67, 74, 121 en 136.

en exportstromen en de inzet van alternatieven opvolgen. De Raden hopen immers dat dit monitoringssysteem tot meer nauwkeurige cijfers van de behoeftebepaling zal leiden. Uitgaande van de vijfjaarlijkse evaluatie van het AOD is het noodzakelijk nu reeds dit monitoringssysteem op te starten, zodat het een voldoende ruime cijferreeks als basis kan aanreiken voor de evaluatie.

2.1.3 Verdere afstemming AOD en BOD's

Naast de opmaak van een AOD voor het grondgebied van het Vlaamse Gewest omvat de oppervlakedelfstoffenplanning ook de opmaak van een set van bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen, één per samenhangend oppervlakedelfstoffengebied. De wetgeving gaat hierbij uit van een interne planhiërarchie. Het algemeen oppervlakedelfstoffenplan heeft betrekking op het volledige Vlaamse grondgebied en reikt samenvattende gegevens aan ter onderbouwing van de behoeftebepaling. Daarnaast worden bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen per samenhangend oppervlakedelfstoffengebied opgesteld, die de basis vormen voor gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen waarin de concrete ontginningsgebieden worden vastgelegd. Nieuwe BOD's moeten zich schikken naar de algemene lijnen uit het AOD.

De Raden stellen vast dat die hiërarchische verhouding tussen het AOD en de BOD's nog onvoldoende invulling krijgt. De Raden wijzen erop dat het oorspronkelijke uitgangspunt dat het AOD opgesteld dient te worden op basis van de BOD's, geschrapt werd uit het Oppervlakedelfstoffen-decreet, juist omwille van de hiërarchie tussen het AOD en de BOD's. Niettemin bevat het voorliggend voorontwerp van het AOD een indicatieve samenvatting van de (ontwerp-)BOD's.³ De Raden vinden de gedetailleerde samenvatting van de bijzondere delfstoffenplannen, die ca. 60 pagina's bestrijkt, overbodig en zelfs niet wenselijk. Slechts één bijzonder oppervlakedelfstoffenplan is goedgekeurd; voor de overige samenhangende delfstoffengebieden zijn de BOD's nog in opmaak en moet de raadpleging van de bevolking nog gebeuren. Minaraad en SERV vrezen dat de samenvattende gegevens, ook al worden ze louter indicatief aangehaald, in een latere fase foutief als een 'verworvenheid' zullen gehanteerd worden. De Raden benadrukken dat het AOD de grote lijnen dient vast te leggen die het kader moeten vormen voor de verdere uitwerking van de BOD's.

2.2 AOD en duurzame ontwikkeling

2.2.1 Verdere integratie van duurzame ontwikkeling

De basisdoelstelling van het Oppervlakedelfstoffen-decreet is het voorzien, op een duurzame wijze, in de behoefte aan oppervlakedelfstoffen ten behoeve van de huidige en de toekomstige generaties. De Raden vinden het aldus positief dat het AOD aandacht besteedt aan de beschrijving van het concept duurzame ontwikkeling en duurzame ontginning. De concepten 'voorraadbeheer', 'eco-efficiëntie' en 'factor 4' worden in het AOD verder verduidelijkt. Het AOD bevat echter geen concrete aanzet inzake dematerialisering en ecodesign, waarbij minder grondstoffen worden gebruikt om een gelijkwaardig product te produceren.⁴ De Raden wensen dat het AOD stimuli daarvoor ter beschikking stelt.

Niettemin is het AOD in essentie een economisch plan. Dit uit zich duidelijk in het hoofdstuk 'Behoefteraming primaire oppervlakedelfstoffen'. De behoeftebepaling voor primaire grondstoffen gaat uit van een extrapolatie van de huidige ontgonnen hoeveelheden en de huidige verwerkingscapaciteit van ontginners. De duurzaamheid van het huidige ontginningsstempo wordt in het AOD niet in

³ AOD, p. 1 en hoofdstuk 10.

⁴ Hierbij kan gedacht worden aan bakstenen met perforaties, die tot de helft minder klei bevatten dan gewone bakstenen en bovendien ook een betere isolatiewaarde hebben.

vraag gesteld. De huidige ontginningssnelheid of –hoeveelheid wordt geëxtrapoleerd en doorgerekend naar de vraag voor de komende vijf jaren. Het huidige consumptiepatroon wordt doorgetrokken naar de toekomst. De berekeningen gaan uit van een groei in de bouwsector. De ramingen zijn dus vrij ruim. De mogelijkheden van efficiëntiewinst door technologische innovaties (factor 4-principe) of de potenties van beleidsopties inzake het zuinig en doelmatig aanwenden van oppervlaktedelfstoffen worden in de raming niet meegenomen.

Pas bij het opstellen van BOD's en de bijhorende ruimtelijke uitvoeringsplannen zal de afweging gemaakt worden met overige ruimtegebruikers en zullen concrete locaties voor ontginning aangegeven worden. De hoeveelheid delfstoffen die op een geologisch, ecologisch en maatschappelijk verantwoorde wijze kan worden ontgonnen is eindig. Het nastreven van economische aspecten (zoals het veiligstellen van bedrijfseconomische zekerheid van de sector) dient dus steeds afgewogen te worden ten opzichte van de sociale en ecologische aspecten. De toetsing en afweging met sociale en ecologische aspecten vormt een essentieel element in de ontwikkeling van duurzame ontginning en dient te gebeuren op elk niveau, zowel op het niveau van Vlaanderen (het AOD), als in de BOD's, RUP's, project-MER en/of Vlaremvergunning.

2.2.2 Duurzaam voorraadbeheer

Duurzaam beheer van oppervlaktedelfstoffen dient te kaderen binnen een algemene strategie inzake duurzaam voorraadbeheer. Hiermee wordt het rationeel gebruik bedoeld van eindige of hernieuwbare hulpbronnen in het kader van het verdelingsvraagstuk (zowel in ruimte: mondiaal aspect, als in tijd: toekomstige generaties). Voorraadbeheer in het kader van duurzame ontwikkeling gaat zowel in op (i) het efficiëntievraagstuk of met andere woorden op het zo efficiënt mogelijk aanwenden van de bron- en kaderfuncties van het natuurlijk milieu, (ii) op het rechtvaardigheidsvraagstuk of met andere woorden het in tijd en ruimte rechtvaardig verdelen van het gebruik van deze functies en (iii) op het vraagstuk van de 'schaal' of het waar nodig begrenzen van de aanwending van de bron- en kaderfuncties van het milieu (milieugebruiksruimte).

De Raden pleiten er voor om in het oppervlaktedelfstoffenbeleid, en bijgevolg ook in het AOD, meer uit te gaan van een visie gericht op de eindigheid van de natuurlijke voorraden. Deze visie moet onder meer een antwoord geven op een aantal complexe vragen zoals (i) hoe groot is de totale voorraad aan primaire delfstoffen op Europees of mondiaal niveau, (ii) hoe verhoudt de draagkracht van de beschikbare milieugebruiksruimte zich ten opzichte van de bevolking en de bestaande of nagestreefde productie- en consumptiepatronen, (iii) waar moeten de grenzen gesteld worden aan het gebruik van voorraden opdat deze ook voor toekomstige generaties beschikbaar en bruikbaar blijven, (iv) hoe kan een kraptebeleid georganiseerd worden, (v) zijn sommige delfstoffen van cruciaal belang voor de Vlaamse economie, (vi) hoe groot kan de bijdrage van ecodesign aan eco-efficiëntie zijn, (vii) hoe kan de 'ontkoppeling' gerealiseerd worden, (viii) welke keuze moet gemaakt worden in het vraagstuk rond importafhankelijkheid en exporteren van milieudruk, (ix) wat is duurzaam bouwen en wonen.

In het kader van het AOD, maar ook in het kader van bijvoorbeeld de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling, worden een aantal onderzoeken gedefinieerd. De nieuwe inzichten die deze onderzoeken opleveren zullen moeten worden meegenomen bij de vijfjaarlijkse evaluatie en aanpassing van het AOD.

2.2.3 Maximale inzet op alternatieven

Het AOD geeft een inschatting van de huidige inzet van alternatieven en een inschatting van het resterende substitutiepotentieel. De raming van de mogelijke inzet van alternatieven is evenwel beperkt opgevat. Zo stellen de Raden bijvoorbeeld vast dat de raming niet uitgaat van het aanzienlijke substitutiepotentieel aan bagger- en ruimingsspecie. Nochtans bevat het (ontwerp)Strategisch Uitvoeringsplan Bagger- en Ruimingsspecie relevante cijfers hierover. De Raden pleiten ervoor om

in het AOD de indicatieve cijfers uit het SUP BRS mee te nemen in de behoeftebepaling. Bovendien stellen de Raden vast dat de indicatieve cijfers inzake 'bodem uit grondverzet' niet meegenomen worden in de eindafweging tussen vraag en aanbod.

Een belangrijk onderdeel van het AOD is het 'actieplan alternatieve materialen'. Dit actieplan moet het gebruik van volwaardige alternatieven en het maximale hergebruik van afvalstoffen aanmoedigen. De Raden betreuren dat het actieplan 2007-2011 zwak is uitgewerkt. De acties zijn voornamelijk gericht op onderzoek en informatieverzameling. Minaraad en SERV pleiten voor concrete acties en maatregelen die enerzijds het gebruik van alternatieven effectief stimuleren en anderzijds aansturen op een zuiniger en voorzichtiger gebruik van de primaire delfstoffen. Dan pas kan sprake zijn van een volwaardig actieplan. SERV en Minaraad vragen zo snel mogelijk een onderzoek te starten naar de mogelijke sturingsmechanismen en dringen aan zo snel mogelijk de uitkomsten van dit onderzoek in de praktijk te brengen. De Raden menen dat een subsidieregeling voor alternatieven, binnen een waaier aan instrumenten, een belangrijk instrument is voor een beleid dat maximaal streeft naar alternatieve delfstoffenbronnen. De kans die gecreëerd werd in het Oppervlakedelfstoffendecreet om een subsidieregeling uit te werken moet dan ook aangegrepen worden. Naast subsidies kunnen volgens de Raden ook andere instrumenten ingezet worden om het gebruik van alternatieven te stimuleren, zoals bijvoorbeeld de opname van gerecycleerd zand in standaardbestekken voor openbare werken.

2.2.4 Vraag naar volwaardige integratie milieueffectrapportage in het AOD

Volgens artikel 4 van het Oppervlakedelfstoffendecreet moeten de oppervlakedelfstoffenplannen voldoen aan de drie essentiële kenmerken voor milieueffect- en veiligheidsrapportage. De Minaraad ging er in zijn advies van 2005 van uit dat niet alleen voor de BOD's maar ook voor het AOD een milieueffectrapportage moet gemaakt worden, weliswaar minder gedetailleerd. De Raden staan positief tegenover het integratiespoor voor de milieueffectrapportage omdat het de kwaliteit van plannen kan verbeteren aangezien in het plan zelf de toetsing met milieueffecten gebeurt.

Het AOD gaat ervan uit dat met het hoofdstuk 11, waar de impact besproken wordt van het plan op het milieu en op de landbouw, invulling gegeven wordt aan het integratiespoor van de milieueffectrapportage conform artikel 4 van het Oppervlakedelfstoffendecreet. De Raden stellen vast dat het AOD nog geen kwantitatieve gegevens bevat over de effecten ervan op een breed scala van milieucategorien, zoals vastgesteld in de Vlaamse regelgeving. Het AOD bevat echter een gedetailleerde inschatting van de behoeften en het is reeds geweten over welke gebieden dit zou gaan. Op het niveau van het AOD moet daarom reeds in grootteorde kunnen aangegeven worden hoeveel van de te ontginnen gebieden gelegen zijn in de verschillende bestemmingen of gebiedscategorieën (bijvoorbeeld natuur- of bosgebied, agrarisch gebied, een beschermd landschap of erfgoedlandschap, speciale beschermingszones). Het integratiespoor is volgens de Raden nog maar beperkt ingevuld. Het plan bevat wel twee acties om hieraan tegemoet te komen: actie 19 start in 2007 en actie 24 is voorzien voor 2009⁵. De Raden pleiten ervoor om actie 24 vroeger te starten dan 2009.

2.2.5 Impact op werkgelegenheid zeer vaag

Minaraad en SERV betreuren dat in hoofdstuk 11 'Impact' geen ruimte wordt voorzien voor een inschatting van de impact van het AOD op de werkgelegenheid.

Er ontbreken gegevens over de huidige stand van de werkgelegenheid in de sector, zowel direct en indirect als kwalitatief naar profielen toe. De Raden vragen om deze gegevens op te nemen in het plan en dit per ontginningsgebied en indien mogelijk ook in de industrie van de alternatieven.

⁵ Actie 19 omvat een studie inzake duurzame bevoorrading: import of gebruik van lokale oppervlakedelfstoffen en actie 24 omvat de ontwikkeling van indicatoren rond het delfstoffengebruik.

De verwachte impact op de werkgelegenheid moet volgens de Raden nauwkeuriger geraamd worden.

SERV en Minaraad stellen voor een minimumrandvoorwaarde in te schrijven, waardoor er, bij deze of gene evolutie, optimaal moet worden gewaakt over het behoud van de werkgelegenheid in de betreffende gebieden

2.3 Afstemming AOD met overige plannen

2.3.1 Afstemming met Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

De Raden benadrukken de noodzakelijke afstemming van het AOD met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). Het RSV stelt ondermeer dat de activiteit moet worden gerealiseerd vanuit een duurzame ontwikkeling (o.a. beperken van gebruik van eindige delfstoffen) en moet worden gecombineerd met andere maatschappelijk gewenste activiteiten of functies. De bevoegde overheid bepaalt de specifieke behoeften aan ontginning. De ruimtelijke planning geeft het kader aan waarbinnen de behoeften met betrekking tot de lokalisering van de inplantingen kunnen plaatsvinden.

Het AOD geeft in hoofdstuk 11 een indicatieve raming van het ruimtebeslag van ontginningen. De Raden benadrukken het indicatief karakter van deze oefening. De raming kan geenszins gelijkgesteld worden met een ruimtelijke beleidsvisie voor ontginningen, maar is een sectorvisie die moet afgewogen worden tegenover andere sectorvisies, met name voor het buitengebied. Bovendien wijzen de Raden op de belangrijke extra ruimtevraag voor ontginningen, waar het AOD op aanstuurt. De indicatie oppervlakte aan ontginningsgebieden bedraagt 9295 ha of ongeveer evenveel als de huidige oppervlakte op de gewestplannen. Niettemin houdt dit belangrijke ruimtelijke verschuivingen in. Slechts 5902 ha is momenteel ontginningsgebied op het gewestplan. De vraag naar nieuwe ontginningsgebieden bedraagt 3400 ha. Daartegenover wordt voorgesteld om een even grote oppervlakte te schrappen. Het AOD geeft evenwel nagenoeg geen informatie over welk type ontginningsgebied geschrapt wordt en welke gebieden hiervoor in de plaats worden gevraagd. Het is daardoor moeilijk in te schatten in hoeverre deze uitbreidingen zullen liggen in waardevol landbouwgebied of ecologisch waardevolle gebieden of in gebieden van het Natura 2000-netwerk (Habitat- en Vogelrichtlijngebieden). Mogelijk gaat het AOD ervan uit dat de uitgetutte ontginningsgebieden verlaten worden en dat hiervoor nieuwe bestemmingen in functie van ontginningen worden gevraagd. Het totale ruimtebeslag van de ontginningen zou dan veel groter uitvallen dan wat oorspronkelijk in de gewestplannen voorzien was.

De Raden hebben de indruk dat het AOD de ruimtelijke impact van ontginningen veeleer minimaliseert. Zo stelt het AOD bijvoorbeeld in het hoofdstuk 11 "*Winningen en de daarmee samenhangende milieuaspecten hebben een tijdelijk karakter*".⁶ De Raden benadrukken dat de effecten van ontginningen niet altijd omkeerbaar zijn. Herstel van waardevolle natuur na ontginning kan zeer lang duren (tientallen jaren) en is vaak niet meer mogelijk door wijziging van de fysische omstandigheden (bodemtype, textuur, grondwater, enz.). Ontginningen kunnen bijvoorbeeld ook de grondwaterstand en -stromingen onomkeerbaar verstoren. Daarnaast kan ook de kwaliteit van het grondwater veranderen. Wijzigende grondwaterstromen kunnen onder meer tot verdroging of vermatting leiden, met gevolgen voor de natuur en de landbouw.

⁶ AOD, pag. 199.

2.3.2 Afbakening gebieden van de agrarische en natuurlijke structuur

De Raden wijzen op de belangrijke afbakeningsprocessen die momenteel lopen in het buitengebied. Vanuit een geïntegreerde benadering van landbouw, bos en natuur worden gebieden van de agrarische en natuurlijke structuur vastgelegd en een aantal grotere gehelen landbouwgebied herbevestigd. De noodzakelijke afstemming van deze afbakeningsprocessen in het buitengebied met de opmaak van de ruimtelijke uitvoeringsplannen voor ontginningen moet nog gebeuren. De Raden gaan ervan uit dat het gevonden evenwicht in de buitengebiedprocessen inzake de diverse bestemmingen niet verstoord zal worden door de ruimtelijke processen in functie van ontginningsgebieden.

Naast de ruimte-impact van ontginningen (zie voorgaande paragraaf) dient ook veel zorg besteed te worden aan het vastleggen van de nabestemmingen. De huidige ontginningsgebieden - zoals aangeduid op de gewestplannen - hebben voornamelijk landbouw (41,4%) en natuurgebied (36,9%) als nabestemming.

De Raden vinden het positief dat voor de nabestemming landbouw een richtlijnenboek wordt uitgewerkt, in uitvoering van actie 11 van het actieplan duurzame ontginning. Deze actie omvatte onderzoek naar kwaliteitsvolle heraanleg van ontginningen in functie van landbouw. De studie bestaat uit de opmaak van een planningsinstrument waarmee voor een bepaald gebied de voorgestelde nabestemming landbouw kan getoetst worden op het vlak van technische haalbaarheid.

SERV en Minaraad vragen een gelijkaardige actie voor de nabestemming 'natuur'. Zoals eerder gesteld zal herstel van waardevolle natuur niet overal haalbaar of mogelijk zijn. De nabestemming natuur kan ook een effect hebben op de aard van de ontginning zelf (diepte van ontginning, helling van de oevers, ...). Indien natuur als nabestemming wordt ingeschreven hopen de Raden dat ook effectief een kwalitatieve natuurwaarde gerealiseerd kan worden.

2.3.3 Afstemming VLAREBO en natuurlijke samenstelling grondstoffen

Alternatieve materialen zoals afvalstoffen of uitgegraven bodem vallen respectievelijk onder de VLAREA- en VLAREBO-wetgeving. Daarnaast wordt in het VLAREOP de natuurlijke samenstelling van oppervlakedelfstoffen als normeringskader vastgelegd.

De Raden wezen in het verleden al op het belang van éénduidige normeringskaders en vroegen een afstemming tussen de VLAREBO-normen en de normen voor de natuurlijke samenstelling van delfstoffen. De Raden stelden vast dat in het kader van actie 3 'verfijning van het VLAREBO' een studie uitgeschreven werd om het conflictgebied tussen VLAREBO en VLAREOP te evalueren. Deze studie resulteerde blijkbaar in enkele concrete voorstellen voor aanpassing van de betrokken wetgevende kaders, die volgens het AOD gebruikt werden als input voor verdere discussie.

Minaraad en SERV stellen echter vast dat in de recente, uitgebreide wijzigingen aan het VLAREBO geen oplossing voor het probleem werd ingeschreven. De Raden dringen nogmaals aan op een gedegen afstemming tussen beide normeringskaders, waarbij rekening gehouden wordt met de oorsprong van de delfstoffen enerzijds en de milieueisen anderzijds. De recente VLAREBO-wijzigingen zijn duidelijk een gemiste kans. De Raden vrezen dat in de toekomst het probleem 'doorgeschoven' zal blijven tussen de beide wetgevingen.

2.3.4 Afstemmen met Grinddecreet

Het Oppervlakedelfstoffendecreet heeft betrekking op oppervlakedelfstoffen. Het decreet stelt uitdrukkelijk dat de delfstoffen die in grindwinningsgebieden volgens het decreet van 14 juli 1993 tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning ontgonnen worden, hier niet onder vallen. De delfstof 'grind' wordt via het Grinddecreet geregeld.

De Raden vragen uitdrukkelijk dat het AOD – dat invulling geeft aan het Oppervlakedelfstoffendecreet - enkel ingaat op oppervlakedelfstoffen, zoals gedefinieerd in het Oppervlakedelfstoffendecreet. Zo stellen de Raden vast dat in hoofdstuk 3 ‘Aanwezigheid van oppervlakedelfstoffen’⁷ een indicatief voorstel wordt geformuleerd om een aanzienlijk deel van de grindontginningsgebieden over te dragen naar ontginningsgebieden voor kwartszand en bouwzand.

⁷ AOD, p 52-53.